

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K in za četrt leta 3 K. Posamezna številka stane 30 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Težki dnevi.

Na Koroškem se je dogodil polom, kakoršnjega ni pričakoval nobeden. Naša »armada« je bila razbita, oziroma je pobegnila, Nemci so zasedli še oni košček Koroške, ki smo jo imeli v svoji oblasti in sedaj divja tam pijana drhal nemškega vojaštva. Ubogi slovenski kmet je izročil največjemu zverinstvu podivjanega nemštva. Človek bi bil mislil, da bo zavrela kri v slednjemu slovenskemu človeku in če smo se nekoč kot norci bili za zavrženo Avstrijo, se bomo sedaj kot en mož dvignili ter enkrat za vselej obratnili s to nesramno nemškutarsko zalego, ki nas je davila stoletja in nas hoče daviti še dalje.

Naše pričakovanje se je izjalovilo, nobeden se ni ganil, le vsi naenkrat smo zakričali — »kdo je priv?« Da, važno je to vprašanje, treba ga bo rešiti in krivce najstrožje kaznovati. Žal, da je krivcev toliko, da ne bodo mogli priti vsi na vrsto.

Tretjič je pa tega poloma kriv ves narod, ki nima prav nobenega smisla za svoje dolžnosti do države.

Nikdar ne smemo pozabiti, da ima vsak narod navadno tako usodo, kakoršnjo si ustvari sam, oziroma kakoršnjo — zasluži. Stranke, ki so pred vojno vodile usodo našega naroda, so znale ljudstvu vtepati v glavo dolžnosti do Avstrije, do lastnega naroda pa ne.

Ta prokleta predvojna klerikalna in liberalna vzgoja se danes pri nas bridko maščuje. Kamorkoli pogledamo, skoro nikjer ne najdemo ljubezni in smisla za svojo mlado državo.

Ljudstva se loteva neka brezbriznost in raznih naredb ter ukazov nobeden ne kosluša. Nobenemu ne pade na um, da je vendarle v našo korist, če čimpreje zavlada mir in red ter urejeno državno in gospodarsko življenje. Nobeden ne pomisli kakšne posledice mora taka brezbriznost in celo nasprotovanje roditi.

V tem oziru se pri nas socialno demokracijo popolnoma napačno tolmači. Mi smo v najostrejši opoziciji proti sedanji liberalni vladi v Beogradu, ker smatramo to politiko državi in ljudstvu škodljivo, nismo pa proti državi. Naša stranka ve, da je usoda revnega ljudstva v najožji zvezi z usodo države, zato mi želimo in hočemo močno in trdno urejeno

Jugoslavijo. Ponekod so se zadnje čase pojavili ljudje, ki mislijo, da jim je danes dovoljeno vse in ti ljudje se najraje skrivajo za našo stranko, da bi jo oblatili. To so zlasti bivši nemškutarji in razne barade, ki pričakujejo od nereda in morebitnih nemirov koristi za sebe.

Take ljudi naša stranka odločno odklanja. Mi, slovenski socialni demokratje smo najodločnejše za ujedinjenje z našimi brati Srbi in Hrvati v eno skupno državo, ker vemo, da je le v tej državi

rešitev slovenskega naroda in zlasti še rešitev slovenskega ljudstva. Smo za red in mir in odločno odklanjamo vsake nemire in nasilstva, ker vemo, da bi to našemu ljudstvu neizmerno škodovalo in ga celo lahko uniči. Naše pravice hočemo in bomo izvojevali na drug način, zlasti pri volitvah.

Kdor misli, ali govori drugače, ta ni prijatelj revnega ljudstva in ni socialist, ampak največji škodljivec slovenskega naroda.

Razpišite občinske volitve!

Pred vojno je bila pri nas, zlasti na kmetih velika večina ljudi pravzaprav brez vsakih političnih pravic, tudi brez tistih, ki so bile zapisane v postavah. Delavec, mal kmet, bajtar in dninar se političnih pravic, ki mu jih je dajala postava, ni smel svobodno poslužiti. Le pogledimo v gospodarstvo in upravo naših kmečkih, trških in mestnih občin! Predvsem je že polni red krivičen, ker deli občinarje na volilne razrede in sicer tako, da so predvsem varovane koristi mogočnih in bogatih. Vse je tako urejeno, da mora reven in gospodarsko odvisen občinski volilec ubogati tiste, ki so vsled svojega premoženja ali pa drugih dobrot, katerih so deležni, že vnaprej določeni, da gospodarijo v občini po svoji volji in vesti. Toda vsi ti različni občinski volilni redi, ki so bili doslej pri nas v veljavi, še niso naj-

večje zlo. Nesreča je bila v tem, da zadolženi mali ali srednji kmet, bajtar, delavec in dninar niso smeli voliti tako, kakor bi hoteli, temveč so morali skoro vedno in povsod v boj za svoje nasprotnike; s svojimi glasovi so morali kriti koristi in težnje drugih, ne svojih. Morali so hoteli delodajalci v mestih, zakupodajalci zemlje na kmetih, trgovci in bogataši, pri katerih so se ljudje dolžili, razni mogočniki, ki so odločevali pri posojilnicah in hranilnicah, katere so bile tabulirane na malih posestvecih.

Tako je kljub zapisani pravici ostal siromak brez političnih pravic, brez zaščite in zagovornika v občini, v deželi in državi. Na ta način so prišli na vsa mesta, s katerimi je razpolagalo »ljudstvo«, razni mestni in vaški magnati, kramarji

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:

Skrb za obrten naraščaj.

I.

Na zadnjem društvenem shodu »Svobode« je bila sprejeta resolucija za preosnovo obrtnega šolstva. Želim, da ne bi ostalo samo pri resoluciji, ampak da bi se tudi z dejanji pokazalo pravo umevanje časa in njegovih potreb. Vse, kar nam je dala ranjka Avstrija, je nosilo globoko užagn pečat robstva in suženjstva in naša prva briga sedaj je: te sramotne reči tako korenito odpraviti, da ne bode po njih ne duha ne sluha. Zato moramo stremeti za temeljito preosnovo vseh vrst učilnic, kjer se vzgaja naš človek, in sicer v ono smer, da si moramo vzgojiti ljudi, ki bodo znali samostojno misliti, ki bodo znali obvladati najprej sami sebe in potem, ko pride vrsta na nje, druge.

Ni moj namen danes govoriti o preosnovi obrtnega šolstva, temveč sem si

vzel za nalogo povedati nekaj misli o tem, kako privajati obrtnemu stanu dovolj zdravega, sposobnega in strokovno razvitega naraščaja.

Smernice nove ljudske šole streme za delovno šolo. Vsaka šola imej namreč veliko delavnico, opremljeno z vsem orodjem, ki ga potrebuje drobn obrtnik katerekoli stroke. Mesto risanja naj se vpelje rokotvojni pouk, kjer naj deček poskuša svoje zmožnosti bodisi na rezljanju, rezbarstvu, mizarstvu, ključavničarstvu, kiparstvu itd. Tu se pokaže naenkrat v vsakem otroku razločno razvito nagnenje do tega ali onega stanu. Razume se, da ni namen šole ustvarjati nekaj, kar zahteva strokovne znanosti, namen te delovne šole je le, navajati deco k fizičnemu delu in priučiti one, ki nimajo prilike doma, na rabo različnega orodja in ustvarjati predpogoj za nadaljni razvoj.

Marsikdo bo odkimal z glavo, češ, no, to bo lepa šola. Temu povem iz lastne skušnje sledeče:

Na mirnski šoli, kjer sem učil tretji in četrti razred, torej deco 9—11 let, sem dosegal brez delavnice in brez orodja krasne uspehe. Dejal sem otrokom; naj

in kapitalisti ter njih petolizniki, ljudje slabotnega značaja in velike požrešnosti. Taki ljudje niso znali presoditi, ker so povsod iskali le sebe in svoje lastne koristi.

Med vojno se je nezmožnost in požrešnost teh ljudi pokazala v žarki luči. V občinskem gospodarstvu so izrabljali njim zaupano blago in občinsko premoženje največ v svoj prid. Njim ni bila izročena le aprovizacija, skrb za uboge in revne, temveč navadno tudi rekvizicija pridelkov in živine. Sedaj so se pokazali v svoji pravi naturi. Kadar so razdeljevali občinarjem nakazano aprovizacijsko blago, so najprej mislili na sebe, svoje sorodnike in ožje prijatelje; kar je ostalo so razdelili krivično, če je le bilo mogoče, med svoje politične pristaše in petoliznike. Kakar je prišla rekvizicija, so naloženih bremen najprej oprostili sebe, svoje botre in botrice, in če je le šlo, vse breme zvalili na najrevnejše, na tiste, ki so najmanj pridelali in priredili. Da zakrijejo te svoje krivičnosti, so se laskali c. kr. oblastnijam in jim nosili ali pa pošiljali živež in blago, rekvizicijskim komisarjem so prirejali bogate pojedine in jim polnili nahrbtnike. Da sebe ali pa svoje sinove in sorodnike oprostite vojaške suknje ali pa jih spravijo vsaj v manj nevarno službo v zaledju, so na račun občine podpisovali velike svote za vojna posojila, častili razne generale ter jih imenovali za častne občane. Tako brezvestno so gospodarili s premoženjem tistih, ki so morali giniti v strelskih jarkih, ki so umirali v vjetništvu v daljnih deželah, ki so izgubili v vojni ne le svoje premoženje, temveč tudi zdravje. Da je postala mera krivic polna, so v časih največjega pomanjkanja, kupčevali z blagom, ki so ga nakradli pri aprovizacijah, in tako na nepošten način množili svoje premoženje. Tisoče ubogih ljudi je umrlo med vojno vsled pomanjkanja in bede, ki jo je povzročila brezvestnost in požrešnost ljudi, ki so gospodarili v občinah. Če je pravičen človek vsled teh neštevilnih in očividnih krivic zakričal, so ga takoj zatožili sodišču, ki ga je pognalo v zapor, v ječo, večkrat celo v smrt.

Kaj toraj zaležejo vse v postavah zapisane politične pravice, ako se jih siromašen in neuk človek ne sme poslužiti tako, da bi bile njemu v korist? Čemu so državljanske pravice in svoboščine, ako jih ne smeš uživati?

Kaj moramo sklepati iz tega nauka, ki nam ga je prinesla svetovna vojna?

poizkusijo napraviti doma karkoli; imenoval sem par predmetov kakor vilice, nož, žlico, kolo, klinčkasto zvezdo in drugo, ter naj prineso pokazati v šolo. Takoj drugi dan so mi že prinesli radiši žarečih obrazov okorno izdelane predmete. Za orodje jim je služil največ pipec. Prvi so se sramovali sadu svojega truda in si niso upali pogledati po šoli, kaj šele meni v oči, toda sčasoma so ta neumesten sram premagali in vsak dan sem imel polno drobnih del pred seboj, delil hvalo, dajal nasvete in si belil glavo, kaj bi se še vse dalo napraviti. Reči pa moram na svojo sramoto, da je otroška fantazija vse bolj plodovita, kakor sem si mislil. Prinesli so mi reči, da sem začuden obstrmel nad spretnostjo teh malih. Da bi njih delavnost še bolj izpodbujal, sem jih navajal, kako se predmeti krasi bodisi z barvami, različnimi rožami in podobno. Dečki so se bavili bolj s koristnimi rečmi, medtem ko so deklice kazale predvsem svojo gospodinjsko naravo. Najbolj so mi od le-teh ugajale samonikle košarice iz lubja smrek ali breze, in pletenjače, okrašene s pestrimi trakovi. Med vojsko se je njihova domišljija bogatila z izdelki ruskih ujetnikov in

Predvsem moramo zahtevati, da naj bodo politične pravice enake za vse in sicer povsod v državi in v občinah. Nadalje se mora gospodarsko življenje urediti tako, da dobi vsak, ki dela, svoj pošten kos kruha, da ne bo nihče odvisen od posameznih mogotcev, kadar izvršuje svoje politične pravice. Tretjič moramo zahtevati, da se vse župane in občinske može, ki so si med vojno umazali roke takoj odstavijo in preišče, kako so gospodarili z zaupanim jim ljudskim premoženjem. Tisti župani in občinski predstojniki, ki so podpisovali vojna posojila zaradi tega, da so sami ali pa njihovi sinovi, sorodniki in prijatelji ostali doma, naj to ljudstvu povzročeno škodo povrnejo iz svojega premoženja.

To so gotovo upravičene zahteve. Da se ljudstvu omogoči obračun s temi pijavkami, brezvestniki in oderuhi, naj se čimprej razpišejo in izvedejo po vsej Sloveniji občinske volitve.

Od te zahteve ne moremo odnehati.

Kmetski gozdi in gospodarstvo.

(Konec.)

IV.

Oglejmo si organizacijo zadruga, ki bi lahko dosegla cilj, da bi privedla gozde vsaj v tako stanje, da bi ne bilo treba kmetu kupovati lesa in drugih gozdnih pridelkov od dragega trgovca, kar je danes čisto slučaj:

Krajevno zadrugo bi tvorili posestniki ene občine. Kar se tiče notranje uredbe zadruga, glasovalne pravice itd. nimam namena, da bi jo razvijal, ker je to osebna zadeva zadruga, statutom in poslovnega reda. Če bi pritegnili tudi posestnike, ki nimajo gozdov, ni za stvar samo nobene važnosti. Veleposestniki v sedanjem smislu, pa po izvedbi agrarne reforme itak odpadejo. Upravo gozdov bi prevzel primerno plačan strokovnjak-gozdar s pomožnimi močmi, in sicer bi se v delokrogu enega takega strokovnjaka-gozdarja sklopilo toliko krajevnih zadrug, da bi površina gozdov odgovarjala potrebi dela, katero more točno vršiti ena taka oseba. Prvo in važno predelo krajevnih zadruga bi bila ugotovitev kakovosti gozdne zemlje in njena določitev in opredelba po kakovostnih razredih. Vsaka večja površina kaže v različnih delih in legah različen značaj in bi-

stavo tal. To se pravi: svet se menja, je bolj peščen, skalovit, drugod bolj vlažen ali suh, je globok ali plitev z ozirom na rodovitno plast prsti, skratka: rodovitnost je v vsakem kraju lahko različna. S tem je v zvezi množina in kakovost pridelka. Zato bo pa naprimer gozdna svet prvega kakovostnega razreda na manjši ploskvi v istem času zredil veliko več lesa in boljšega, kot svet drugega ali celo petega razreda. Torej je enak kos sveta prvega razreda mnogo več vreden, kot enaka površina tretjega ali četrtega razreda. Tu ne raste na vsakem takem svetu enake vrste drevje oziroma na slabšem svetu nepovoljno uspeva. Vse to je treba natančno in premišljeno upoštevati pri cenitvi sveta. Ko so vsi deli ali parti vseh posestnikov porazdeljeni na te razrede, se vzame eden od teh razredov in se ugotovi vrednost enote, to je morda hektar, v denarju. Iz te temeljne ugotovitve se potem preide na druge razrede, ki se jih primerja s tem razredom z ozirom na kakovost zemlje in se jim določi cena. Ko je to ugotovljeno in vemo, s kakšnim deležem v obliki zemlje je udeležen vsak posestnik v zadrugi, se preide na cenitev stoječega gozda, ki se nahaja na teh posameznih parcelah. Tudi pri lesu se loči drevesne vrste, opredeli drevje v starostne, morda tudi v kakovostne razrede, se določi potem za vsak razred temeljna cena za enoto (kubični meter) ter se zračuna potem v denarju svota, s katero je vsak posamezni posestnik v obliki stoječega lesa udeležen. Tedaj vemo, kakšen je celotni delež enega člana. S tem je položen temelj zadrugi. Ostalo je zadeva pravil.

Upravitelj, to je gozdar smatra gozd ene občine oziroma zadruga [odvisno je od občanov, če se manjše občine sklopijo v eno zadrugo] kot upravno celoto, kot eno gospodarsko okrožje. In potem je njegovo delo, da to okrožje razdeli na primerne odseke in oddelke, da določi letne ploskve za sekanje itd. itd., kar spada sploh v njegovo stroko, predvsem uredba gozdnega obratovanja.

Vsak posestnik oziroma član, naznanil vsakoletno količino lesa, ki ga rabi za gospodarstvo, najsibo že drv ali stavbnega lesa. Na podlagi teh naznanil, zračuni gozdar, če zadrugi gozd lahko krije potrebo. Ako ne, se obrne v imenu krajevnih zadruga na okrajno ali okrožno zadrugo in naznanil primanjkljaj. Vse krajevnih zadruga enega okraja ali okrožja, bi bile namreč organizirane v okrajni oz. okrožni zadrugi in vse te v centralni. Ta

stanu, za prostost in neodvisnost, po kateri zaman hrepene vsi drugi stanovi.

V Podkrepitev svoje trditve, da morejo starši določno vplivati na volbo poklica pri svojih otrocih, navedem slučaj iz lastnega življenja. Kot dečku osmih let mi je začela moja majka pripovedovati, da bom šel v Ljubljano v šolo v Marijanišče, in da bom učitelj. To mi je mnogokrat ponavljala in skoro mi je stal pred očmi vzor in rekel sem si, da bom učitelj. Res sem šel v Ljubljano, a ne v Marijanišče, toda postal sem učitelj. Mislim pa, da bi z ravnotako gotovostjo postal mizar ali ključavničar, če bi se bil z majko pogovarjal le o vrlih enega ali drugega stanu. In tako se je menda godilo marsikomu.

A zakaj govorim o tem? Prvič zato, da pokažem, kako lahko pametni starši smotreno vplivajo na svoje otroke za volbo poklica, ki jih čaka v poznejših letih, drugič pa zato, da sem dokazal, da je pri otrocih že zgodaj razvito nagnenje do gotovega stanu.

V naslednjem bom skušal razviti nekaj misli, kako potom organizacij dovažati naraščaj onemu poklicu, do katerega ima izrazito nagnenje. (Dalje prih.)

marsikako reč so si od njih izposodili, po svoje prikrojili in zvezali, tako da nepoznavalec težko najde zvezo med prvo in poslednjo.

Po lastni skušnji in opazovanjih lahko rečem, da se pri otrocih že v zgodnji dobi razvije posebno veselje do gotovega stanu in to veselje se potem kaže vsepovsodi, kuka izza računskih nalog, se smeji pri branju gotovih beril, se izraža pri opazovanju rokodelca, se zrcali v otroški igri, otrok sanja o tem poklicu pri belem dnevu in ne pozna druge želje kot biti nekoč kovač, čevljar ali kaj drugega.

centrala bi obsegala eno celo politično upravno enoto, to je pri nas vsa Slovenija. Ravnotako, kakor vsakovrstne primanjkljaje, bi naznanjala vsaka krajevna zadruga tudi svoje prebitke na lesu, ki bi bil za prodaj. Okrožna zadruga bi potem posredovala in nakazala primanjkljaj od prebitka drugih po cenah, ki bi jih določevala centrala. Če bi okrožna zadruga izkazovala primanjkljaj na lesu, bi se obrnila do centrale. Tudi prebitek bi naznanjala centrali in ta bi skupen prebitek potem postavila na svetovni trg. Ravnotako bi nakupila le centrala, če bi bil primanjkljaj splošen. Na ta način bi bilo izključeno vsako veriženje in špekulacija različnih prekupčevalcev. Ker bi se vršila neposredna trgovina v velikih množinah, bi bile nakupne cene razmeroma manjše in prodajne višje. Zadruga bi si ustvarila svoje žage in sploh vse potrebne naprave za celotno gospodarstvo. Ni treba podrobno razjasnjevati, kakega nepreglednega pomena, bi bila ta organizacija za vse naše narodno gospodarstvo, še če bi se slične organizacije stvorile tudi na drugih poljih. Na ta način bi se rešili vse odvisnosti in hlapčevstva in bi mogli v resnici postati svobodni narod med svobodnimi.

Ker ima kmet pozimi čas, bi se udeležil kot delavec predvsem izdelovanja drv in vožnje lesa sploh. Te velike gozdne površine bi tudi zahtevale neprestanega dela in bi bili lahko zaposleni stalni izvežbani delavci, kakor tesači, žagarji itd., kar bi imelo za posledico, da bi bil gospodarski les, kakortudi drva za prodaj, boljše in točnejše izdelana in bi tak les dosegal višje cene.

Zadružništvo bi tudi ugodno vplivalo na razvitek domačih lesnih obrti, ker bi strokovno vodeno gozdarstvo skrbelo lahko za primeren les, ki ga rabijo razne take obrti.

Ugodno bi se rešilo lahko tudi pridobivanje postranskih gozdnih pridelkov, predvsem stelje. Dosedaj je kmet, ki je imel samo košček gozda leto za letom pograbil listje na istem mestu. Na ta način se ni moglo stvoriti nič nove prsti in zemlja se je slabšala od leta do leta. Konečno, ko je posekal tistih par debel, ni imel stelje in ker je bila zemlja čisto izmozgana, ni ponavadi zrastle družega, kot grmičevje in resje. Potom zadruga bi se slično kakor za les tudi to uravnalo v splošno korist in zadovoljstvo.

Zadružništvo bi bilo tudi možno, da bi konečno rešilo nesrečno vprašanje glede paše v gozdu. To je kamen ob katerem se že desetletja spodtika vsak gozdar, ki se kaj razume, v nasprotnem smislu pa kmet. Enkrat za vselej se moramo postaviti na stališče, da je gozd samo gozd in pašnik samo pašnik, ne pa oboje. Če hočemo imeti dobre in vsem novim zahtevam odgovarjajoče gozde, tedaj ven s pašo. Ugotoviti se da lahko, koliko planin rabi občina in koliko pašnikov za dobro uspevajočo živinorejo. Predvsem bi bilo pa treba urediti planine in pašnike, da bi bile svojega imena vredne in ne bi bile gmajne, kot so povečini sedaj. Glede teh je ukoreninjen nekam sličen nazor, kakor glede gozdov, da trava sama raste in da ni treba družega kot živine, ki se pase, pa je planina ali pašnik. Če bi pa po ureditvi planšarstva in pašništva navzlic temu primanjkovalo teh, se pa v to svrhu žrtvujejo gozdi. Seveda taki, kojih zemlja je za to sposobna in predvsem oni, ki so zelo oddaljeni, leže visoko, ali je spravljanje zelo drago ali celo nemogoče ali da les onih delov ni posebne vrednosti itd. Uredilo bi se kaj lahko, posebno če bi bila tudi ta panoga, kakor bi bilo želeti sploh vse kmetijsive, zadružno.

To bi bil nekako splošno podan črtež gospodarstva, ki bi bilo zmožno, da

kmetu pomaga glede gozdov in lesa priti zopet na konja in ga rešiti čisto nemalih stisk in skrbi.

M.

Dopisi.

Iz Žetale nam pišejo: Znano je nekemu pristašu klerikalne stranke, da se bliža tudi v Žetale socijalističen duh. Ta rokovanja grozi v Slov. Gospodarju z dne 3. aprila, da bode dobil govornik soc. demokratične stranke po suknji, če bi se prikazal v Žetale. Dopisunu povemo, da se prav močno moti, obratno, pri nas komaj čakamo socijalističnega govornika, klerikalnih imamo že davnaj dovolj in tudi nobenemu ničesar ne verjamemo. Socijalističen duh je premagal že drugačne zapreke in junake, kot je pa ta klerikalni pretepač. Našemu malemu kmetu, ki tvori ogromno večino v našem ljudstvu, pa kličemo: iztrgaj se iz hinavskega klerikalnega objema in vzdrami se iz spanja.

Iz Blok pri Vel. Laščah. Tudi k nam se je ozrla jutranja zarja in poslala prve žarke v naš kraj, kjer je pihal deslej le klerikalni veter. V 3. številki »Ljudskega glasu« sem čital članek: »Dani se« iz St. Ilja, kako se tam umika temna noč svetlemu dnevju. Tako je tudi pri nas iz temne noči vstal dan, in ljudje so se zbudili iz dremotnega spanja. — Dovolj dolgo nas je vlekla klerikalna in liberalna stranka za nos. Ali kakor pravi pregovor: Nikdar ni noč tako dolga, da bi dan ne prišel. Prišel je. Zbosila se je uboga para kapitalističnim vojnim oderuhom. Spomnili so se ljudje, ko je rekel neki socijalist iz našega kraja, ki je bral še »Zarjo«; »Kmetje združite se z nami, socijalnimi demokrati. Prišel bo čas, ko boste rekli, da so imeli rdečkarji prav, a bo prepozno.« Se danes se marsikdo spominja teh besed. Slepili so nas, češ, ako boste socijalisti ste izgubili pravico do nebeškega kraljestva. Grozili so nam s peklom. Seveda, kdor je pa volil deželnega glavarja Sušteršiča, ta je stopil že z eno nogo v nebeško kraljestvo. Sedaj pa so ljudje izpregledali. Sotrpini so se zbudili in organizirali v organizacijo JSDS, ki smo jo ustanovili 13. aprila v gostilni g. Antona Turka v Ravniku. Dosedaj šteje 89 članov. Ali naša krajevna organizacija JSDS na Bloku je trn v peti klerikalcem. Še zaslepljeni podrepniki SLS nas zmerjajo, da smo boljše viki. Da, pristaši SLS, boljše viki smo. Kaj ste vi slabše viki? Mi želimo in hočemo boljše čase, da napravimo konec prelivanju krvi. Vsak naj dela in vsak naj je. Za vse je Bog ustvaril zemljo, ne pa kakor je danes. Kapitalisti imajo toliko zemlje, da se dobro rede na račun ubogega dninarja, ki dela od ranega jutra do temne noči. Vsak naj služi na svoji zemlji svoj kruh. — Kar se pa tiče verskih vprašanj, pa vam povemo, da zavoljo naše stranke smete biti pobožni kolikor hočete. Laž je, kar vam kriče klerikalci, češ, da vam ne bodo pustili krščevati otrok in sv. zakramentov prejemati. Naša stranka vam ničesar takega ne zabranjuje. Če vam je drago, smete prejemati sv. zakramente kolikokrat hočete. Za danes dovolj; kmalu pa še kaj.

Kmetijski delavec.

Radeče pri Zidanem mostu. Uro hoda od Radeč je lepa vas Vrhovo, žal le, da je bila vedno veliko klerikalno gnezdo. Če si le omenil kaj o zboljšanju žalostnega položaja revnega ljudstva, že si bil pogubljen. Vojna je pa mnoge izpametovala in tako se je že 2. marca lahko tudi v naših krajih vršil socijalističen shod, na katerem smo ustanovili tudi svojo politično organizacijo in pa »Svobodo«; nekaterim zaslepljenim in zlobnim ljudem sta pa obe društvi trn v peti, zato napevnajo vse moči, kako bi nas oblatili in zbegali ljudstvo. Zlasti se v tem nečed-

nem in tudi nekrščanskem delu odlikujejo F. M., sosed S. in pa še tretji junak S. V. hinavstvu, opravljanju in blatenju se kar skušajo med seboj, najbolj divji je pa zadnji. Ta rokovanja bi vse socijaliste najraje kar žive požrl. Med tem ljudem resno svetujemo, naj mirujejo, če pa ne, bomo napeli druge strune in jih bomo naučili resnice in dostojnosti na tak način, da jim bo še dolgo zvenelo po ušesih.

Po svetu.

Mirovna konferenca.

je po dolgih mesecih posvetovanja, kreganja in prerakanja vendarle izkuhala močnik, ki ga zovejo — mirovno pogodbo z Nemčijo. Pretekli teden so prispeli tja mirovni odposlanci Nemčije. Dne 7. maja se je nato vršila seja vseh mirovni delegatov posameznih držav v Versaillesu pri Parizu. Predsednik konference Clemenceau je otvoril sejo ter imel kratek nagovor, ki izraža vse sovraštvo Francozov do Nemcev. Nato je bila nemškimi odposlanikom izročena tiskana mirovna pogodba, ki je zelo obširna. Po izročitvi mirovne pogodbe je govoril še predsednik nemških odposlancev, grof dr. Brockdorff-Rantzau, ki je povdarjal, da je prišel nemški narod iskat v Pariz mir pravice in sporazuma, ne pa nasilja. Nato je bila seja zaključena in naloga nemških zastopnikov je, da proučijo mirovno pogodbo ter vložijo pismeno svoje izpreminjevalne predloge.

Mirovni pogoji

so izredno trdi in če obveljajo, kar se bo najbrže zgodilo, pomenijo smrt in popolno uničenje nekoč tako ošabne in domišljave Nemčije. Ta mirovna pogodba je eno največjih nasilstev, kar jih pozna zgodovina. Namesto Wilsonovih 14 točk so popolnoma zmagali enotni kapitalisti in imperijalisti. Umevno je, da se je proti pogodbi takoj dvignil vihar ogorčenja, ne samo med nemškim narodom, ampak tudi socijalistično delavstvo po ententnih državah je izjavilo, da te pogodbe ne prizna, ker nosi v sebi le kal bodočih vojska. Strta Nemčija bo pa najbrže prisiljena to pogodbo sprejeti. Kratka vsebina je tale:

Nemška armada,

ki je tvorila nekoč strah vse Evrope in ponos nemškega cesarja, je uničena. Odslej ne sme imeti Nemčija več vojakov kot le 70.000 mož pehote in 30.000 mož konjenice, častnikov pa največ 4 tisoč. Odpravljena je vojaška dolžnost in vojaška služba je prostovoljna. Tudi oborožitev se zelo omeji, večino trdnjav morajo pa podreti.

Mornarica,

ki je leta in leta tako bodla v oči gospodarje morja, to je Angleže, je uničena. Nemčija ne sme imeti nobenih podmorskih čolnov več, velikih bojnih ladij le 6, lahkih križark 6, torpednih lovcev 12 in torpedovk 12. Moštvo mornarice ne sme presegati 15.000 mož, častniški zbor pa 1500. Vse drugo ogromno nemško vojno brodovje se mora uničiti ali pa spremeniti v trgovske ladje. Prepovedano je dalje vzdrževati Nemčiji vse zračne bojne sile, to so zrakoplovi in aeroplani. — Tako je popolnoma uničena najponosnejša in najmočnejša armada sveta, za katero je žrtvovala Nemčija toliko milijard. Jokal za tem gotovo ne bo nihče, a potrebno bi bilo, da se enako uničijo tudi ententne armade.

Nemški cesar

in drugi medvojni voditelji Nemčije pridejo pred posebno sodišče, ki bo sestavljeno iz zastopnikov raznih držav. Obtoženi bodo kršitve mednarodne morale, svetosti pogodb, kršitve vojnih zakonov in vojnih običajev.

Odškodnino

bodo določili šele pozneje, ko doženejo vso škodo, ki so jo povzročile ententi nemške armade in nemški podmorski čolni. Ta bo znašala ogromne vsote, tako da bo morala vsa Nemčija desetletja delati le za entento. Za enkrat mora plačati 1 milijardo funtov šterlingov v zlatu na račun, to je po predvojni vrednosti krone — 24 milijard kron, po današnji vrednosti pa ne mnogo manj kot 100 milijard kron. Koliko bo znašala vsa vojna odškodnina si niti misliti ne moremo. Znašala bo pa ogromno vsoto, če pomislimo le na strašna uničenja, ki so jih povzročili Nemci na Francoskem, v Belgiji, na Poljskem, v Srbiji, Rumuniji in v Italiji. K temu moramo prišteti vse neštevilne ladje, ki so jih potopili nemški podmorski čolni. Tako se nemški narod danes pokori za grehe in zločine svojega cesarja, svojih generalov in svojih politikov.

Zemljo

ji bodo vzeli na vseh koncih in krajih. Na zapadu mora odstopiti Francozin Alzacija-Lotarinsko ter takozvano sarsko kotlino. To je najbogatejši del Nemčije, poln neizčrpnih rudnikov in premogovnikov. Belgija ji bo tudi odstrigla lepe pokrajine. Na severu mora odstopiti Danski velik kos Šlezvika, največ pa izgubi na vzhodu. Tam pripadejo vse pokrajine, kjer stanujejo Poljaki novi poljski državi. Na jugu ostane meja neizpremenjena. Na ta način izgubi Nemčija najlepše in najbogatejše pokrajine svoje države in milijone Nemcev pride pod tuji jarm.

Kolonije,

katerih je imela Nemčija polno v Afriki, Aziji ter po različnih morjih, izgubi vse. Razdele si jih med seboj ententa, največ jih seveda pobašejo požrešni Angleži in Francozi. Kolonije so tvorile preje moč Nemčije. Od tam je dobivala surovine za svojo industrijo in tja je prodajala svoje izdelke. Na ta način se je nabiralo v Nemčiji ogromno bogastvo in iz tega je črpala Nemčija ono strašno moč, pred katero je trepetal ves svet in ki se je izkazala v vsej svoji grozoti ravno med vojno.

Na kolenih

je danes Nemčija. Uničena je njena armada, izgubila je ogromne pokrajine in do mozga bodo izsesali ves narod. Če je to v korist Evrope, še ni gotovo. Mi pravimo, da — ne, saj naroda, ki šteje 80 milijonov ni mogoče uničiti in gotovo je, da se bo skušal, nekoč grozno maščevati. Namesto miru nam bo taka pariška »mirovna« konferenca in razne »mirovne« pogodbe, ki jih tam kuhajo, prinesla kali novih vojska in ni izključeno, da že prihodnji rod doživi še večje in hujše vojne grozote, nego jih je naš,

Kdo bo kriv

tega novega gorja? Oni, ki danes sklepa v Parizu mir, to je nenasitni kapitalizem, ki ne pozna nobenih meja. Socijalisti vsega sveta se upirajo temu, ker oni žele mir pravice, resnice in sporazuma. Mi hočemo, da vlada med narodi ljubezen in prijateljstvo, kapitalizem pa želi sovraštva, ker on kuje le iz sovraštva med narodi nove profite. Mi socijalni demokratje sovražimo ta kapitalizem, ker vidimo v njem največjega sovražnika človeštva. Kdor misli enako, naj se nam pridruži, čim več nas bo, tem preje ga premagamo in tem preje bo zavlada na svetu pravica in resnica, ljubezen in mir.

Za našo kožo

so začeli barantati te dni v Parizu. Načrt mirovne pogodbe z Nemčijo je gotov, nemški zastopniki jo imajo v rokah in jo študirajo. Med tem pa ententa izdeluje

mirovno pogodbo z Avstrijo in Ogrsko. Sedaj bomo pa videli pravičnost one entente, ki je vedno kričala, da se bori za pravice in svobodo malih narodov.

Vsak naj pridobi vsaj dva naročnika!

VSEM NAROČNIKOM.

Na razna vprašanja odgovarjamo, da se naročuje na naš list le četrtletno in da je zato poslati naročnine najmanj 3 K, 6 K ali 9 K do konca tega leta. Kdor se naroči sredi četrtletja, temu pošljemo vse zaostale številke dotičnega četrtletja.

ZAUPNIKI.

Kdor želi v svrhu agitacije več izvodov starejših števil, mu jih prav radi pošljemo z naročniško polo vred. Pišite kar na upravništvo. Na naročila brez denarja se ne oziramo. Širite naš list.

Uprava «Ljudskega Glasu»

Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Učiteljska tiskarna.

☞ Iz naše države. ☞

Zastopniki vseh kulturnih, gospodarskih, strokovnih in drugih društev vseh slovenskih strank so imeli v ponedeljek zborovanje, kjer so zadnjič pozvali pariško mirovno konferenco, da naj uredi naše meje pravično in nas odreši stoletnega nemškega in italijanskega jarma.

Grozodejstva pijanih nemških in nemškutarskih tolpa in barab na Koroškem so nezaslišana. Kdor bere podrobna poročila o lumparijah, ki jih vganjajo sedaj med ubogim slovenskim ljudstvom na Koroškem, ta ne najde drugega izraza, kot — zveri. Naša potrpežljivost je res brezmejna.

»Domoljub« še vedno zmerja in laže. Le naj še malo počaka ta umazani zapeljivec našega izkrvavelega naroda, potem mu bomo pa posvetili, da bo pomnil.

Preki sod je razglašen v okrajnih glavarstvih Radovljica, Celje, Maribor in Slovenji Gradec nemirov, ki so se zgodili zadnje čase tamkaj. Vsako puntanje, umor, rop, požig, javno nasilstvo, poškodovanje tuje lastnine, ščuvanje in nepokorščina proti ukazom, izdanim od oblasti, se bo sodilo po prekem sodu in kaznovalo s smrtjo. — Da, red mora biti, če se pa ta doseže ravno s prekim sodom, je seveda drugo vprašanje. Vlada je tega mnenja in mi moramo seveda molčati.

V Bosni vsled trapaste politike liberalne beograjske vlade močno vre. V Sarajevu so aretirali baje 2—3000 oseb.

Parlament se je zopet zbral v Belgradu, ne dela pa nič. Imel je eno samo kratko sejo, nato so pa odložili nadaljne seje. Mi proti temu odločno protestiramo in ne dovolimo, da bi vladal vrhovni poglavar vseh jugoslovanskih liberalcev Pribičević kar brez parlamenta.

Kdo hujska? Zadnje dni je liberalno časopisje kar norelo in zahtevalo, da se vse socijaliste pobesi na prva drevesa,

češ, da hujskajo proti državi. To je laž. Mi smo odločno za Jugoslavijo, a ravno tako odločno proti sedanji vladi v Belgradu, ker vemo, da bo ravno ta liberalna vlada v Belgradu s svojim absolutizmom uničila težko priborjeno svobodo in Jugoslavijo.

Klerikalci imajo v Belgradu dva ministra, zato je tudi klerikalna stranka odgovorna za sedanji nered v državi.

Davek za samce. Finančni minister je izdelal zakonsko predlogo o davku za samce. Zakonski načrt, ki bo predložen v najkrajšem času narodnemu predstavništvu, določa obdavčenje vseh samcev in vdovcev brez otrok v starosti od 25. do 60. leta. Vsakdo izmed njih bo moral brez razlike plačevati letnega davka 240 dinarjev. Razun tega pa bodo morali prizadeti plačevati na leto doklade k vsem direktnim davkom, in sicer v starosti od 30. do 45. leta v izmeri 100%, od 25. do 29. in od 46. do 50. leta 50%, od 51. do 60. leta pa 25%. Davek se bo začel pobirati s pričetkom leta 1920. Minister utemeljuje svojo predlogo z razlogi pravičnosti plačevanja davkov.

Za povzdigo poljedelstva. Vlada bo sklicala kongres vseh zadružnih organizacij v državi, ki naj skupno izdelajo načrt za čim večjo povzdigo našega poljedelstva.

Nemci na Koroškem še vedno ne mirujejo. V enomer napadajo naše postojanke. Za kaj imamo svojega poslanika na Dunaju, kaj dela cel kup raznih ententnih »komisij« pri nas?

Polnoletnost z 21. letom. V seji narodnega predstavništva je predložil minister za konstituantno dr. Kramer zakonski načrt o polnoletnosti državljanov kraljestva SHS, ki naj se doseže z izpolnitim 21. letom. Istotako je predložil zakonski načrt za nov poslovnik narodnega predstavništva.

Delavsko zavarovanje. Minister za socialno politiko je poslal vsem ministrom v presojo zakonski načrt o delavskem zavarovanju.

Zgradbe za ministrstva. Ministrski svet je sklenil zgraditi v Belgradu velkanskosloposlopje, v katerem najdejo mesto vsa glavna ministrstva. Z zgradbo se prične prihodnjo spomlad.

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani nujno rabi tesarje, mizarje, kolarje, zidarje, kleparje itd. Oglasite se. Plača je dobra.

Vojvoda Mišić, vrhovni general naše skupne vojske, je bil nedavno mimogrede v Ljubljani in na Bledu ter je odnesel najlepše vtiske.

Iz Bosne izganjajo tujce. Bosanska deželna vlada je sklenila, da izžene preko mej Jugoslavije vse tiste »kulturonosce«, ki jih je spravila v deželo bivša avstro-ogrsko uprava, a danes še vedno javno ali tajno rujejo proti kraljevini SHS.

Pod državno nadzorstvo je postavljeno premoženje nekdanjih mogočnih mariborskih Nemcev Scherbauma, grofa Attensa, pl. Pacherna, barona Twickla in odvetnika dr. Mraulaga.

Za vrnitev izseljencev v domovino. Vlada se bavi v vprašanem, kako omogočiti v domovino onim številnim Jugoslovonom, ki so se izselili v Ameriko.

Invalidski domovi. Ministrski svet je sklenil osnovati v Belgradu, Zagrebu in Sarajevu invalidske domove po angleškem vzoru. V te domove bodo sprejemali invalide iz vojne leta 1912—1919. iz vseh delov Jugoslavije.

Vpoklic k šesttedenskim orožnim vajam. Komanda dravske divizijske oblasti javlja, da ne more nikogar oprostiti 6 tedenske orožne vaje. Vse take prošnje so brezuspešne in naj se ne vlagajo. Izvzeti so seveda tisti, ki so glasom pozivnega razglosa oproščeni.

Za sirote in otroke delavcev. Mladinskemu oddelku poverjeništvu za soci-

alno skrb dovoli deželna vlada kredit za oddajo otroških oblek za sirote in otroke onih delavcev, ki niso dobili nabavnega prispevka.

Proteze za invalide. Državna popravilnica protez se podredi upravi in nadzorstvu poverjeništvu za socialno skrb.

Podpore ljudsko-šolskemu učiteljsstvu. Deželna vlada dovoli kredit za izredne podpore ljudsko-šolskega učiteljsstva v letu 1919.

Sestanek vojnih invalidov se vrši v nedeljo, 18. maja ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Celju. Pridimo vsi ter pokazimo skupno moč.

Stanovanja. Meštna uprava osješka je sklenila, da takoj prične z zgradbo večjega števila hiš, v katerih bi bilo prostora za 300 delavskih stanovanj, da tako odpomore stanovanjski bedi in prepreči odedruštvo.

Vse prošnje in slične vloge na kate-rekoli državni urad v Belgradu, morajo biti pravilno kolkovane, ker romajo sicer brezpogojno v koš. Toliko v vednost, da ne bode nepotrebnega dela in morda škode.

Prosveta.

Fran Erjavec: Naša Istra. Izšla je mala knjižica pod tem naslovom, ki opisuje gospodarske, kulturne in politične razmere v Istri. Iz knjižice se vidi, da je to po treh četrtinah slovanska zemlja, ki ima tudi veliko gospodarsko bodočnost. Priporočamo jo vsem, zlasti beguncem. Stane 1 K, dobi se pa po knjigarnah.

Ljudskih šol v Srbiji so otvorili do-slej 1200. V kratkem se otvori še okoli 700 šol.

Sovjetska ustava. V kratkem izide pod tem naslovom prevod ustave, ki jo ima danes ruska sovjetska republika. Mnogo se piše in govori danes o ruskih boljševikih in uredbo ruske države, nam slikajo kot nekako grozno strašilo, ki bo prišlo tudi k nam, če ne bomo »pridni«. Eni zagovarjajo današnjo Rusijo, drugi jo preklinjajo, kaj gotovega o njej pa ne ve povedati nobeden. Ta drobna knjižica nam bo zato res dobro služila za presojo tamkajšnjih razmer, zato jo vsem tople priporočamo. Stala bo 60—80 vin.

Iz naše stranke.

Premirje so sklenile vse tri sloven-ske stranke med seboj z ozirom na velesresne ure, katere doživljamo. Naše meje so še vedno v največji nevarnosti in če se bodo še notranji boji prehudo razpasli, lahko uničimo svojo mlado državo še predno smo jo ustvarili. Od tega bi imeli dobiček le tuji kapitalisti in imperialisti. Da to preprečimo, so podpisale vse tri slovenske stranke na narod poziv, v katerem med drugim pravijo: Vse naše misli morajo biti v teh dneh posvečene skrbi, kako rešiti in ohraniti slovensko ozemlje. Zato naj prenehajo strankarski boji v časopisju na shodih in v zasebnem življenju. Strnimo vse moči, da se poglubi v nas zavest skupne državnosti in v to svrhu opustimo vse, kar bi rušilo narodno in državno ednost Srbov, Hrvatov in Slovencev. Le v disciplini, vestnem izpolnjevanju državljanjskih dolžnosti in pokoršeni obstoječemu zakonu je rešitev. Za našo stranko sta podpisala ta poziv sodruga Anton Kristan in Albin Prepeluh; za SLS prof. B. Remec in dr. Kulovec; za JDS dr. I. Tavčar in dr. Breznik.

Gospodarske vesti.

Les iz versko — zakladnih gozdov. V gospodarskem okolišu Bled se je oddalo na podlagi razpisane ponudbe 20.000

m³ lesa kot najboljšemu ponudniku, les-nemu društvu »Sava«.

Vnovčevalnica za živino in mast sprejema zopet naročila za plemenske prasce vsaki dan od 8. do 9. ure dopoldne na Zelenem hribu pri dolenskem kolodvoru in Ljubljani. Kupci naj se tam oglašajo.

Tarifi južne železnice. Z ozirom na 200 % zvišanje tarifov se bo deželna vlada pri osrednji vladi zavzela za to, da zvišanje v nobenem slučaju ne bode prese-galo vsaj izmere poviška, ki velja pri isti železnici v Nemški Avstriji.

Podaljšani rok. Finančni minister je podaljšal rok za podpisovanje 4 odstotnega državnega posojila do 20. maja 1919.

Pivovarno v Lescah je kupil g. Mirko Korenčan ml. z Vrhniki za 95.000 kron.

Zadružno elektrarno so osnovali v Gornjem gradu. Za ravnatelja je bil imenovan g. Fran Podbrežnik.

Neveljavni bankovci. Uvoz in promet z bankovci, ki so žigosani na Reki z žigom »Consilio nazionale italiano« je zabranjen in se strogo kaznuje. Bankovci, sami se pri nas ne smejo sprejemati v plačilo.

Oddajanje zemlje v najem. Ministrstvo za agrarno reformo objavlja, da je bilo do sedaj 300.000 oral zemlje danih v zakup. Najemnina je primerna. Od vplačane najemnine prevzame država 1 četrt za pokritje stroškov in kapitalizacijo, a tri četrtine dobi lastnik.

Zaplenjena živila. Zagrebški listi poročajo iz Križevcev, da so 6. t. m. zaplenili na tamošnjem kolodvoru 20 vagonov živil, namenjenih za Ljubljano, Maribor in Celje, ker niso bili opremljeni s predpi-sanimi izvoznici.

Vprašanje povratka naših izseljen-cev. V delokrog agrarne reforme spada tudi vprašanje notranje kolonizacije, repatriiranja naših izseljencev v Ameriki in in drugih deželah in sploh preseljenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki žive v drugih državah. Za to se bo ustanovil poseben urad, ki bo pod nadzorstvom ministra za socialno politiko.

Tihotapstvo s konji. Nekemu mlademu konjskemu tihotapcu so naše straže ob meji odvzele že 39 konj, ki jih je hotel spraviti čez mejo v Nemško Avstrijo.

Modra galica je že dospela. Sloven-ska kmetijska družba v Ljubljani je dobila prve vagone modre galice. To galico so dobile že tiste kmetijske podružnice, ki so jo prve naročile. Druga pošiljatev kmalu sledi. Bojazen, da bodo vinograd-niki letos brez galice, ni upravičena. Galice bo dovolj.

Krone ostanejo baje v prometu samo še do 1. oktobra t. l.

Vnovčevalnica za živino in mast v Ljubljani ima večje število mladih, lepih delavnih volov na prodaj. Reflektanti naj se obrnejo naravnost na Vnovčevalnico za živino in mast v Ljubljani.

Oddaja zemlje. V belgrajski okolici se odda v začasen najem okoli 300.000 oralov zemlje za razmeroma nizko ceno. Del najemnine se porabi za pokritje stroškov agrarne reforme, za izvedbo kanalizacije v Belgradu, glavni del pa se izplača lastnikom zemlje kot odškodnina.

Mizarji, pozor! Uradno pohoštvo potrebuje nujno poštno ministrstvo za svoje lastne urade, pa tudi za urade poštne in brzojavne ravnateljstev v Belgradu, Nišu, Skoplju, Cetinju, Splitu in Ljubljani. Pojasnila se dobijo v uradnih urah pri poštne komisarju dr. Janžekoviču, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 7/II, telefonska št. 139.

Odbor za zemljiško preosnovo (ag-rarno reformo) v Belgradu bo še ta teden končal svoje delo.

Obiskujte naše shodej

Za ženske.

Kaša s koprivami. Kašo operi in sku-haj do mehkega, koprive opari in sese-kljaj, razbeli na dve pesti kopriv žlico masti, prepeci par strokov česna in stresi koprive v mast. Ko se je malo prepeklo, zalij s smetano ali z mlekom, da bo bolj redko, zvrni gosto kašo v koprive in pu-sti, da se kuha skupaj še par minut. Ako nisi dala smetane v koprive, je treba dati zdaj par žlic.

Mast od pečenke, ki se da na mizo, je mnogo bolj okusna, če ji primešaš na ognju dve žlici paradiževe mezge in žlico gorčice.

Fižolova gosposka juha. Namoči zve-čer ½kg dobrega fižola, skuhaj ga pred-poldne do mehkega na mesni ali na ma-gijevi juhi in pretlači skozi sito. Posebej pari na maslu rezance rumenega korenja, črnega korena, zelene, pastinjake, ohrov-ta, paradižnika in glavice cvetnega zelja. Ko je mehko, zalij s fižolovo juho.

Zelenc v ključavnic se naredi rad pri snaženju s pasto, ker se zajé nekaj paste med zgibe. Namoči krtačico v terpentini in izkrtači. Roke zavaruj z ro-kavicami, ker je zelenec strupen.

Molje preženeš iz poblazinjenega po-hištvu. Zapri okna in vrzi na žrjavico dve pesti dobrega caherlina, prižgi caherlin in deni lopato z žerjavico pod pohoštvo, en čas pod zofo, potem pod naslonjač, omaro in tako naprej, dokler ni prekajeno vse. Seveda je treba premeniti večkrat žerjavico in iti iz sobe tačas, ko se kadí moljem. Tudi kajenje s pelinom ali s kaif-ro smrdi moljem.

Valuta.

Naš finančni minister dr. Momčilo Ninčić je podal o valutnem vprašanju na-stopno izjavo:

Bliža se trenutek, da se reši valutno vprašanje, zakaj načrti klišejev za ban-kovce so že izdelani. Te dni bo v Parizu dotiskan naš denar dinarskega tečaja in ne bomo dolgo čakali, da razpolagamo z zadostnimi količinami, ki jih hočemo v gotovem roku zameniti za krone, ki so sedaj še v prometu v našem ozemlju. Pri-pravljajo se tudi tehnični detajli izmenja-ve, a razmerje med dinarji samimi se ugo-tovi, ko bo čas zato. Za sedaj morem toliko reči, da je ministrski svet odločil, da se lastnikom državnih bonov, kolikor jih bo-do vpisali do prvega junija t. l., izplača o priliki izmenjave na vsakih sto kron pet dinarjev več, kakor ostalim.

Razumljivo je, da favorizira naša dr-žava zlasti svoje papirje, kar so delali tudi drugod. Prehodna pogodba o izpelja-vi valutne reforme se pripravlja.

Osnavlja se že tudi emisijska banka, ki se spoji s sedanjo privilegirano Narod-no banko kraljevine Srbije. Namerava se tedaj ustanoviti za vse naše ozemlje ena privilegirana emisijska banka na delniški podlagi, tedaj ne državna, ki bo izdajala denar in povlekla krone iz prometa. Mi-nister za trgovino bo stavil predlog za osnovanje nove emisijske banke najbrž meseca junija Narodnemu predstavništvu v rešitev. Jaz sam se bavim v vpraša-njem, kako naj se ustvari valuti podlaga in na kateri osnovi naj se denar izda. Upam, da dovedejo moja nadaljnja poga-janja do povoljnih zaključkov.

Verjetno je, da bodo služile gotove mnogo vredne državne domene kot po-sebna garancija za izdane bankovce. Pri-prava za rešitev valutnega vprašanja bo obsežna in je treba za to časa in smo-trenega dela. Poleg tega se mora poča-kati na trenutek, da se naše gospodar-sko-prometne in druge razmere uredi, da bo čim manj nereda, ki je v gotovi meri povsod neizogiben.

Upor v Albaniji. Kakor poroča solumski list »Hellas« se razširja protitalijanski upor v Albaniji čimdalje bolj. Javljajo o številnih manifestacijah ki so naperjene proti italijanom. Splošna zahteva je, naj Essad-paša prevzame vladno samostojne Albanije.

Nemirni Bolgari. V Dobrudži so razkrili veliko bolgarsko zaroto proti Romuniji. Nekateri vodji so zaprti, drugi so pobegnili preko meje.

Kolika je škoda provzročena po nemških roparjih. Kakor cenijo izvedenci, so nemške roparske tolpe napravile tekom zadnjih roparskih pohodov po slovenskem Korotanu nad 30 milijonov kron škode na privatnem in državnem imetju.

Zaplenitev dragocenosti. Vojna policija v Zagrebu je zaplenila na državnem kolodvoru štiri velike zaboje srebrnine, zlatnine in draguljev, katere je skušal tukajšnji draguljar, žid Engelsrat vtihotapiti na Reko. Dragocenosti so vredne več milijonov kron. Vse blago so zaplenili.

Zračna policija. V Njujorku so organizirali zračno policijo. V nji se nahaja 150 zrakoplovcev.

Volitve na Švedskem. »Temps« poroča iz Stockholma: Volitve v švedski parlament, ki so se vršile prvič po novi radikalni volilni reformi, so popolnoma uničile prejšnjo konservativno večino. Od 85 mandatov, ki so jih imeli konservativci preje, so dobili sedaj 37 mandatov, dočim so se povišali socialistični od 21 na 59.

Teža vojne. Ta vojna je stala Francijo 316 milijard. Od teh 125 milijard, ki jih zahtevajo od Nemčije, bodo dobili Francozi 66 milijard. Pokriti bodo morali tedaj še 250 milijard. Francosko prebivalstvo je padlo na 35 milijonov duš. Na vsakega Francoza ali Francozinjo pride tedaj 7143 frankov. Nemški narod je potrošil v vojni 170 milijard. Če prištejemo 125 milijard vojne odškodnine, bo znašala vsota 295 milijard. Nemcev je 68 milijonov, sedaj bo znašala teža dolga na vsako osebo samo 4338 frankov. Če bo pa Nemčija povečana z Nemško Avstrijo, tedaj bo znašala vsota, ki pride na vsakega Nemca samo 3687 frankov, tedaj samo polovico tega bremena, ki ga nosi Francija, ki je zmagala. Tako računajo listi in hočejo vplivati na svet četvorice. Res, hudo je in dobro je, da pride tudi zmagovalc do zaključka, da se vojska kljub zmagi vendarle ni izplačala.

Knezi in kneginje kot posli. Več jih je kakor bi mislil. Neka ruska princezinja, Helena Zalukidze, si je služila kruh s tem,

da je dosila malto na stavbiščih v Odesi. Ta obitelj je med najstarejšimi plemiškimi rodovinami Rusije, a je nazadnje popolnoma ubožala. Ker Helena kljub vsem raporom ni mogla dobiti druge službe, je šla malto nosit, da lakote ne umre. Ravno v Rusiji je dosti takih slučajev. Naslov se je podedoval od očeta na otroke, in veliko je bilo takih, ki jim je bil naslov samo breme, katerega bi se bili radi otrešli, pa se ga niso mogli. Če hočejo imeti delo, se morajo izkazati, in policija je vselej prav vestno skrbela, da so bili papirji v redu. Ker je pa bilo včasih za gospodinjstvo zelo nerodno, da bi imela za posla kmeta ali grofice, zato so jih navadno odklanjali in morali so potem prijeti za vsako delo. Ni še dolgo tega, ko se je omožila mlada Francozinja z bogatim ruskim baronom. Na potovanju v Rusijo je šla v Petrogradu v posredovalnico za službe, hotela je dobiti pripravno sobarico. Najbolj se ji je dopadla tridesetletna črnolaska prijetnega obraza in zelo finega vedenja. Pogledala je v papirje in videla je, da ima neko knjeginjo pred seboj. Ta je pa jokala in tožila, da že več tednov zastoj išče službe. Baronica je kar gledala, ni je hotela vzeti, ker ji je bila prefin, in le usmiljenje je nazadnje zmagalo. Kako se je pa šele čudila, ko je prišla na posestvo svojega moža in je videla, da je oskrbnica grofica, nadzornica dekel princezinja, kočijaž baron kakor njen mož, strežaj pa poljski plemič.

Smrtna kazen za verižnike. Pri zadnjem zasedanju poljskega državnega zbora je večina glasovala za nujnost predloga, da se verižniki kaznujejo s telesnimi kaznimi in v gotovih slučajih tudi s smrtjo. Tudi pri nas bi bil že skrajni čas, da se kaj ukrene. Iz Hrvaškega se zadnje čase kar vane k nam Židje in podobna umazana družba.

Pariške utrdbe so začeli podirati. Začetek podiranja je bil združen s svečanostjo, katere so se udeležili skoraj vsi pariški mestni svetovalci, ki so z rovnico v roki začeli delo.

Zvestoba služabnika. Oče preosnovalca angleške pošte, Rowland Hill, je imel sugo, ki mu je zvesto služil trideset let in je bil vzor zanesljivosti. Pri pogrebu je imel njegov gospodar nagrobni govor, hvalil je njegove izredne vrline in ga slikal kot najboljšega človeka na svetu. »A to ni bilo vedno tako; pred tridesetimi leti je bil moj sluga navaden pocestni ropar. Napadel me je na cesti, namestil revolver name in zahteval denar. Nisem se ustrašil, ampak zgovarjati sem se začel z njim in sem ga vprašal, zakaj počenja take kaznjive in nevarne stvari. Rekel mi je, da je bil prej kočijaž, da pa

ravno nima nobene službe in da je tudi dobiti ne more, ker nima spričeval. Ni si znal drugače pomagati, kakor da je začel ropati. Dolgo časa sva se pomenkovala, ponudil sem mu službo v moji hiši in sprejel jo je. Od takrat naprej je pa bil vzor človeka. Sedaj je umrl v miru, sicer bi ga bili pa obesili. Ne sodimo nikogar na prvi pogled, poskusimo z njim in skoro gotovo dobimo v vsakem dobro jedro.«

Ameriško poštenje. Mesečnik »Current History« govori s ponosno radostjo o ameriškem poštenju in ameriški moralni, ki so jo pokazali vojaki in javni delavci za časa svetovne vojne. Članek je poln dokazujočega gradiva. Smrtnih obsodb se izrekli v celi vojni samo dvajset, a izvršili samo devet. Pred sodišče so jih pozvali samo 12.357, in to samo radi malečnosti, če se je kdo zakasnil, bil pijan, ali kaj takega. Od teh jih je bilo 60 % oproščenih. Uradna objava izkazuje samo en slučaj vohunstva. Dezerterjev ni bilo. Edini greh, ki so ga Amerikanci kaj radi storili, je bilo spanje. Je namreč 773 prijavljenih slučajev, kjer so vojake zalotili, da spijo, mesto da vrše službo. Poleg tega je bilo zdravstveno stanje izvanredno dobro. Za to se imajo zahvaliti samo rednemu načinu življenja.

MALI OGLASI.

Za vsako vrsto je plačati 1 K naprej. Pri več kot petkratnem oglaševanju velja vrsta le 80 vinarjev.

Pozor kupci. Kedor želi kupiti hišo z zemljiščem ali samo zemljišče v Trbovljah, ali pa prodati, naj piše (in priloži znamko) na Antona Ureha, posestnika, Loke 329, Trbovlje II.

Kupi se več registriranih blagajn. Kje — pove upravništvo.

Hlapce

lahko takoj preskrbi »Državna posredovalnica za delo«. Kdor jih rabi, naj se zgleda osebno v našem uradu, ali pa naj piše ponje in navede plačo ter druge pogoje.

Državna posredovalnica za delo, Ljubljana, Gradišče.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Franciškanska ul. 6. registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmoderneše plakate in abila :: za shode in veselice. ::

Letne zaključke

Najmoderneša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

Stereotipija Litografija.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov. Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	20.000.—
bolniški sklad	21.000.—
pogrebni sklad	10.000.—
deležni sklad	100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trziču.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana - Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.